

1950 m. sausio 20 d. Kuršėnų aps. ir vls. Repšių k. žuvo Žemaičių apygardos Vytenio rinktinės vadas Kajetonas Matijošaitis-Vaidila, Vitalis.

Vakarų Lietuvos partizanų sritis, Atlasas, V., LGGRTC, 2010, p. 205.

Paminklas šioje vietoje užkastiems 1944–1953 m. Kuršėnų apylinkėse žuvusiems Žemaičių apygardos Vytenio rinktinės partizanams atminti. Šiaulių r. Kuršėnų mst. Ventos upės pusiasalis. Aut. Adomas Danilaitis. Pastatytas 1993 m. liepos mėn. LPKTS Kuršėnų skyriaus rūpesčiu. A. Malinauskaitės nuotr., 1997 m.

KAJETONAS MATIJOŠAITIS-VAIDILA, VITALIS 1917 08 22–1950 01 20

Kajetonas Matijošaitis gimė 1917 m. rugpjūčio 22 d. Šiaulių aps. Šiaulių vls. Kužių parapijos Tyrelkų k. Kajetono Matijošaičio ir Juzefos Talutytės-Matijošaitienės šeimoje. Gyveno Šiaulių aps. ir vls. Gilaičių k. Kartu augo trys broliai: Juozas (g. 1919 m.), Martynas (g. 1922 m.) ir Vladas (g. 1928 m.), dvi seserys Jadvyga (g. 1924 m.) ir Mikalina (g. 1928 m.). Mokėsi Gilaičių pradinėje mokykloje, baigė gimnaziją.

K. Matijošaitis tarnavo Karo aviacijos 3-ioje grupėje Šiauliuose. Dotnuvoje baigė buhalterių kursus, dirbo Pavenčių (Kuršėnai) cukraus fabrike buhalteriu.

Prasidėjus antrajai sovietų okupacijai Kajetonas ir Juozas tapo Žemaičių legiono (nuo 1946 m. balandžio 17 d. – apygardos) Vytenio rinktinės, veikusios Šiaulių apskrities vakarinėje dalyje, partizanais. Kajetonas pasirinko Vaidilos, Vitalio, Juozas – Meškos slapyvardžius. Abi seserys tapo partizanų ryšininkėmis. Jadvyga turėjo Klajūnės, Mikalina – Kasininkės slapyvardžius.

1947 m. gruodžio 27 d. motina, broliai Martynas ir Vladas buvo ištremti į Tomsko sr. Tomsko r. gyvenvietę Čeremošnikai (visi grįžo į Lietuvą 1957 m.).

1948 m. gegužės 26 d. Kuršėnų aps. Kuršėnų vls. Akmenaičių k. kartu su Žemaičių apygardos Vytenio rinktinės vadu Jurgiu Keru-Bijūnu žuvo brolis Juozas, ėjęs rinktinės štabo viršininko pareigas.

1949 m. rugpjūčio 27 d. Šiaulių aps. Kurtuvėnų vls. Pavėkių k. apylinkėse žuvo dešimt Žemaičių apygardos Vytenio rinktinės partizanų. Tarp jų buvo rinktinės vadas Vytautas Chaleckas-Rimgaudas ir du štabo pareigūnai. Kajetonai Matijošaičiu pavyko iš kautynių sėkmingai ištrūkti, tačiau po jų buvo visiškai sunaikintas rinktinės branduolys. 1949 m. kovo 17 d. K. Matijošaitis buvo paskirtas Vytenio rinktinės Dubysos rajono vadu.

1949 m. spalio 7 d. buvo suimtos abi seserys Jadvyga ir Mikalina, kurios 1950 m. kovo 4 d. nuteistos dešimčiai metų lagerio. Abi tų pačių metų gegužės 10 d. išvežtos į lagerį Inta (Minlagas), Komija. Nuo 1956 m. gegužės 8 d. abi buvo tremtyje Intoje. Paleistos 1957 m. spalio 24 d. abi grįžo į Lietuvą.

Žemaičių apygardos vadovybė bandė atkurti Vytenio rinktinės vadovybę, vadu numatė K. Matijošaitį, 1949 m. lapkričio 23 d. jis buvo paskirtas jos vadu, tačiau rinktinės štabas nebuvo sudarytas. K. Matijošaitis bandė sutvarkyti pairusią situaciją gerokai nukentėjusioje rinktinėje, bet į ryšį su apygardos vadovybe įsiskverbus MGB agentui, žuvo 1950 m. sausio 20 d. Kuršėnų aps. ir vls. Repšių k. (pagal liudininkų pasakojimus – susisprogdino granata).

Tikėtina, kad K. Matijošaičio palaikai buvo išniekinti Kuršėnų mstl. Vėliau užkasti miestelio centre esančiame Ventos pusiasalyje.

*Parengė istorikės Aurelija Malinauskaitė
ir Rūta Trimonienė*